

nrg

ראיון נדיר: הרב אלי סדן מדבר על המהפכה בצה"ל

כשהרב אלי סדן הקים את המכינה בעלי, הוא לא חשב על מהפכה אלא על מענה למצוקה. גם היום, כשבוגריו מצפים את הקצונה ואת השירות הציבורי, הוא לא מעוניין במהפכות. אם בנט רוחה להגע לצמרת שיעור ליליכון, וגם על רמטכ"ל דתי אין מה לדבר בינתיים, בטח לא כשם "ט שקורא" שמע ישראל" מעורר סערה

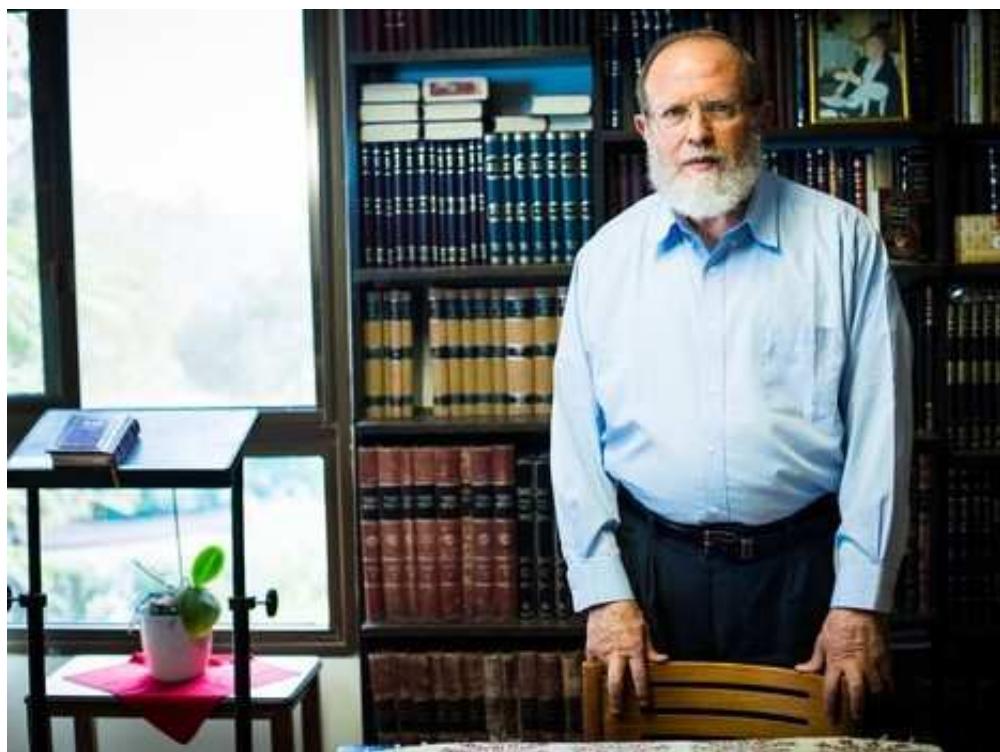
הווי שרון | 10:19 31/10/2014

תגיות: הרב אלי סדן, עלי

שבעה בוגרים ממחזור ב' של המכינה הקדם-צבאית בעלי התקבלו לשירות גולני. השנה הייתה 1990, ומפקד הס"ר היה משה (צ'יקו) תמייר. במשך שבעה שבועות רצפים שוחררו הח"לים לביטם ביום שישי כשרה בלבד לפני כינוס שבת. המשמעות מבחינותם של שבעת הדתיים הייתה חדש וחצי בלבד לצאת הביתה. "از הילכת לי היפגש עם צ'יקו תמייר", נזכר ראש המכינה, הרב אלי סדן, שנקרآل לסייע לבוגריו. "צ'יקו אומר לי: 'שמע, זה משחו באמת חדש, אני לא מכיר אותך, מה אתה מציע?'. בסוף סוכם שבויום שישי בשעה 13:00 ההורים מארגנים רכב ליד הבסיס כדי לפזר את הבוגרים, שיספיקו להגעה הביתה לשבתה.

"זו דוגמה לכך שהצבאה בכלל לא היה מוגבל לדברים האלה. לא עסקתי אז בלמידה את עצמי מתי יהיה לנו מפקד ס"ר גולני משלהן; היתי עסוק בשאלת איך אני איזוג עכשו לשבעת הבוגרים האלה, כדי שהם ישלימו את השירות שלהם בצורה מוכבדת".

זו הייתה הפעם הראשונה שבה נדרש הרב סדן לה处理器 במתוח שנוצר בין המערכת הצבאית לבין בוגריו. מאז זה קרה עוד פעמים רבות, בנסיבות גודולים ובנסיבות קטנות. אבל התחלה, גם הוא מודה, הייתה מוגדרת במיוחד. וההתחלת המذוררת היא לא רק הקמת מוסד תורני ביישוב בשומרון ושיחות תיאום ראשוניות עם מפקדים; היא בעיקר ייסודה של מהלך היסטורי ששינה את פני הציונות הדתית, ואולי את החברה הישראלית כולה.

הרבי אלי סדן צילום: אריק סולtan

יחד עם זאת, כשהוא חוזר אחורה לשנת 1988, שנת האפס של דור ההוו במחנה הדתי-לאומי, סדן מספר שהמטרות שעמדו נגד עיניו לא היו מהפכניות בהכרח. "זיהיתי שהציבור שלנו חשש

לייטול חלק, בעיקר במוסדות הביטחון – צבא, משטרת, שב"כ – מפני שהיכולת הרוחנית שלהם לעמדות שם בלי לאלב את אמונתו הייתה קטנה מאוד. הנთונים הראו שחייבים אחוז מוגרי הישיבות התיכוניות שהתגיסו לצבאי סיימו את השירות בלי כפה. אצל אלה שהלכו ליחידות מוגברות או לקצונה, הנטען היה גבוי עוד יותר. המטרה הראשונה שלהם הייתה בעצם ליצור חום, לאפשר לבני נוער להתגיס מבלי שיחשסו לאבד את האמונה שלהם. היום לפחות שמוני אחוז מצחחים לסייע את השירות ולהישאר דתיים, ובין הבוגרים שלהם אני חושב שלמעלה מתשעים אחוז עושים זאת".

אבל לא רק תלמידי המכינה עמדו לנגד עיניו, אלא גם הסבiba שתתבעם בהם. "בויקו הרוחניזיהרטוביט ששבחרה היישראלית", אומר סדן, "אני לא מאמין בכךיה, אני לא מאמין בהפגנות, אני אפילו לא מאמין בשכנוע במוקן הקוגניטיבי של המיליה או בסמינריונים לחזרם בתשובה. עיני, רב תופעת החילוניות במדינת ישראל ריא ומצאה של חוסר היכרות אמיתית עם הדת. אגיד את זה בזורה קיצונית יותר – כל זמן שהדת מצטררת כמו שמנתקת את האדם מהחיבם ומנתקת אותו מהאחריות לעם ישראל ולמדינה, אני מבין למגרי את מי שלא רוצה להיות שם.

"אנחנו רוצים להראות מודל חיים אחר, שיגרום לאנשים לחשוב. כדי לשבור את המיתוסים השילליים שקיימים ביחס להבנת אמונה יהודית, צרכים להופיע יהודים ש מבחינתי הם יהודים נורמלים. יהודים בארץ ישראל משותה בצבא, ואחר כך הוא יכול ללכת לשב"כ או למגזר הציורי, ואני יותר טבעי מזה. אה, הוא גם דתי, נכון. ככה היהنبي דוד המלך ובימי יהודה המכבי. בכל הדורות יהודי היה שומר תורה ומצוות. המודל הזה קצת נעלם מהטף הישראלי, כי היהודי הדתי עומד בצדומי שלקותו את האחריות להקים את מדינת ישראל, והוא ברובם אנשיים חילוניים."

"נוצר כאן אבסורד. הדת הופכת להיות ממשו פרטיו, צדי, שישיר לכל מיינן גחמות אישיות של אנשים שרוצים טקסיים דתיים. אבל החיים, במוקן הרחב של המיליה – אחריות לאומה, שותפות לאומה – נתפסים ככל קשורים לדת. אדרבה, הדת מפרעה להזה. חושבים שאם אתה רוצה להיות דתי, אתה לא יכול להיות שם. זה שקר, ואת השקר הזה סוחבים על הכתפיים הרבה הרבה שנים, מאז הופעת הצימות המודרנית".

"אנחנו רוצים לנפץ אותו, וזה יקרה רק על ידי כך שתופיע צורת חיים שבה אדם יוכל להיות מלא באמונה ויראת שמיים, שלם בתורה ובמצוות, וגם להיות חלק אינטגרלי מהחברה הישראלית הכללית, יש לו אחריות על המדינה, והוא משותה בצבא, והוא מתרם לחברה ואכפת לו מבעיות של שווין חברתי וכדומה. ביום שבו יתברר שגם אדם מאמין יכול לשאת אחריות ולהיות שותף פעיל בכל מערכות החיים, אני מאמין שהוא לתרה ולהדחות ישתנה. אני חושב שזאת המגמה, ואני שמה לראות שהזה לאTELAT מתקדם".

חיילים דתיים בצה"ל צילום: דוד צ

לשבור את הסטיגמות

לפני שנים אחדות אמר הרב סדן ש"האג'nda של המכינה, המטרה העיקרית, היא למנת עשרה ומאות אידיאליסטים שיגידו – 'הגע הזמן שאנשי תורה ואמונה יקחו אחריות על מה שקרה במדינה, בצבא, במוסד, בפרקיות, במשרד החוץ, בשלטון המקומי, בכל מקום שיש השפעה'... האם זה אומר שיש כאן תוכנית סדרה לשנתן את החברה הישראלית, אני שואל. 'הכל שאלה של יגון', מшибב הרב סדן. "אומר את הדברים בזורה: במדינה שרבבה חילונית, נקרא לה כך

לצורך העניין, אני לא חשב שיכول לבוא ציבור דתי ולהזכיר או להוביל אותה למקום אחר. אבל כמו בכל דמוקרטייה, צריך שיהיה איזון. מה שקרה למעשה הוא שהדתיים הסתגרו בתוכם, והמדינה כולה פולה רק על ידי השקפת העולם החילונית. את זה אני מנסה לשנות. אנחנו חלק מהמדינה, אנחנו צריכים לתרום את החובות שלטן למدينة, מצד שני – אנחנו מעוניינים שהשפעתנו במדינה תהיה לפחות בהתאם לחלק היחסו שלם בחברה הישראלית".

אבל אתה מדבר לא רק על שאיפה לשותפות בנetal, אלא גם על רצון להשפיע.
 "ברור, כל אדם משפיע את השקפת עולמו. ו慈יראו שההשפעה הזאת היא ברוכה, שהיא לא מאיימת על אף אחד, שהיא לא מסכנת אף אחד – המבט על הדת ישתנה. אבל לי חשוב קודם כל להופיע בצורת חיים יהודית, שאני מאמין שהיא צורת החיים האותנטית. מה כל אחד יסיק מזה – אני משאיר לך. אני משוכנע שהזה ישבור הרבה סטיגמות לא נכונות, יפתח את הראש להרבה דברים נכונים. שאני מדבר על השפעה, על זה אני מדבר. התורה מובלעת אותנו לחתת אחירות על החיים, וברגע שאתה לוקח אחירות, ברור שאתה משפיע על מה שיש בד' אמות שלך. התורה במשמעות תקופה ארוכה לא הייתה שם, ועכשיו היא נמצאת במקומות האלה".

במבט לאחר על תקופה של 27 שנים, הצלחת ביעדים?

"זאת שאלה קשה, כי אני נגד ישיבה על זרי דפנה. אין ספק שהחברה הישראלית, והשותפות של הציבור שלטן במדינה, במערכות הביטחון, במערכות המוניציפליות ואפילו בעבודת הכנסת, שונות היום ממה שהוא לפני 27 שנה. אבל זה לא רק אני, זו רוח שלמה של הרבה אנשים שmobלים את הדבר הזה. נפלא שאפשר להסתכל אחרת ולהגיד 'וואו', אבל אני יכול להגיד לפחות על עצמו – לא באתי הנה עם תוכניות לשנות את הפרצוף של הצבא. אני יודע שכולם עושים מזה דבר גדול, אבל אני ריאיתי בחורים במצוקה, אנשים שרצו לתקן לצבא אבל מפחדים שמא יוביל להם מבחינה רוחנית".

הרבי סדן עם הנשיא לשעבר, שמעון פרס צילום: מארק נימן, לע"מ

חיבם דתיים, תפיסת חילונית

סדן, יליד תל-אביב של 1948, ממעט מודע להתראיין. לא כתוב מאמרים בעיתונות, לא נואם בהפגנות, לא עונה לשוו"ת במסרונים. יש לו מזכירה, עוזר צמוד ומשרד, וללאורה הוא מנותק מהרחוב הדתי-לאומי, ספון במגדל השן שהקים וטיפח, סוג של גורו מרוחק. אבל האיש שחתחם על המהפכה אולי הכי גדולה של המלחנה הדתי מאי ימי הרב צבי יהודה קוק מחזק בידיו את קצוותיהם של חותמים רבים שמחברים אותו עם כל שדרות החברה. בוגרי הישיבה שלו פוזרים במסודות החינוך, בשירות הציבורי ובפרט במערכות הביטחון. הוא מקיים עroz ישיר מול מפקדי הצבא בכל הדרגות, ושרי ממשלה ובכירים אחרים מתיעצים איתו דרך קבועה.

הוא סולד מטופרלטיים על כוחו ומהפכו, אבל לחקач אחירות מלאה על המהלך שכבר כמה שנים מעורר פחד אצל גורמים מסוימים, בעיקר משמאל. את השליךו של המהלך הזה עוד מוקדם לסכם, אבל תוצאותיו ייכוחת היטב ברחבת המסדרים של בה"ד 1. שיורו הצערים הדתיים שמשיימים את קורס הקצינים עמדו היום על כ-40 אחוז, לעומת 2.5 אחוזים בלבד בשנת 1990, טרומ עידן סדן והמכינות – כך על פי נתוניים של אכ"א שפורסמו בכתב העת 'מערכת'.

בעיני הרבה סדן, ההצלחה לא מתבטאת רק בכיפה שנשארת על הראש, אלא בעיקר במה שקרה מתחתייה. “גם קודם היו קצינים דתיים, במוקן זהה שהם שמרו שבת, אכןו כשר, הינו תפלין – אבל בראש הם חשבו בדיקון כמו החילונים. אתה יכול להגיד שהחומר שבר, הינו תפלין – אבל המדיינה, את מערכת המשפט וכו’. דוגמאות לשמות שככלנו מקרים עומדות לי על קצה הלשון, אבל גם ערכי חיים. היא לא רק אומرت לך להניח תפילון ולשמור שבת, היא גם גוזרת מכך דפואו’ מהשכבה – איך צריכה להתנהל החברה, איך צריכה להתנהל מערכת חוץ, איך צריכה להתנהל מערכת ביטחון”.

אתה רוצה לראות מדינה שמתנהלת אחרת מכפי שהיא מתנהלת היום.

“בדיוק, ובשביל זה אנחנו צריכים קודם שיHOW אנשים שמסוגלים לעשות את זה. אתה צריך למלא אנשים בהמון עמוק מחשבתי, וזה מאוד לא פשוט. המהפהכה היכי גודלה שעשית היא שבנית מוסד שבו חי יום לומדים אמונה. על זה רב אייתי היכי הרבה. ‘מה זה לא לומדים גمرا?’ צריך ללמוד גمرا, בכל הישיבות לומדים שלוש שנים גمرا. אתה לוקח חברה, מספר להם סיפורים, מחשבות ישראל. זה נכון צחוק צזה. למה אתם לא לומדים כל היום גمرا, כמו שנהגו בעולם הישיבות?”

“לצערו הרבה, עד היום זה לאبني כמו שצריך. יש צורך לשדרג ולהעמיק את הלימוד. הרבה אנשים נהיו חילונים בצבאו לא כי הם לא הצליחו לשמר שבת, אלא כי הם לא הצליחו להתמודד מונטליות מול רעיונות ומול מחשבות ומול חברה שמרגישה אחרת וחושבת אחרת. אתה משרת ביחיד עם חברי שהם בחורים נהדרים, אתה מאוד אוהב אותם, אתה סוחב יחד איתם את האלונקה, אתה מסתער יחד איתם על האובי בשגעיה, הם חילונים לגמרי והםacha אנשים. אתה שואל את עצמן – מה רע? למה אני צריך להניח תפילין? למה אני צריך לשמר שבת? זאת שאלה פשוטה, אבל אני אומר לך שרוב האנשים שמתגיסטים בגיל 18 לא יודעים להתמודד איתה. וזאת הסיבה שבגללה כל כך הרבה חברות אצלם נעשים חילונים, לא כי מישחו קופה עליהם”.

“עשה דבר מדהים”. נפתלי בנט צילום: אמריר מאיר

מה הרוב מבין בהתפותליות

בניגוד לרבים בזרם החרד “לי” שמקרים בחיריפות את נפתלי בנט, הרוב סדן עמוק לו”ר הבית היהודי “יעז”, גיבוי ותמייניה בשדה הקרב הפנימי האczyרי של המחנה הדתי. “נפתלי” עשה דבר מדהים”, הוא אומר. “הציונות הדתית הייתה מפורהת ומפולגת בתוכה שנים רבות. באchor ציער שאסף את כלם, גיבש את כלם ואמר ‘NELR BIYUD’ – ועל הדבר הזה מגיע לו להיות ראש התנועה. זה אולי הדבר היכי חשוב שקרה לציווית הדתית. עכשו, להוביל לכך שכלי הציבור הדתי באמת ילך אחריו, זה לא פשוט. האם הוא מצליח או לא – אני עד לא לגמרי בטוח. אני רואה שהוא משתמש, ואני רואה גם שלפעמים הוא לא מצליח”.

“המבחן של נפתלי בנט זה לא אם הוא יודע ספר כוזרי בעל פה, אלא האם לאורך זמן הוא יצליח להסביר את הציבור הדתי-לאומי ייחד, ואני מוכרכ לחומר שזו ממשימה קשה. הציבור הזה יש הרבה מאוד גוונים, ולהתאחד ערבית הבהירות כדי לקבל עוד ארבעה מנדטים זה נראה נחמד, אבל להמשיך

לכלת ביחד שנים רבות למרות כל חילוקי הדעת – זה כבר סיפור אחר. אם יתברר שנפטלי מצליח לבגש מאחוריו גם את ישיבות הקו והרב דב ליאור והרב צלמן מלמד, וגם את הציבור היוטרי, והם נשאים יחד, אז הוא הצליח בגודל. ואם הוא הצליח בגודל, אני לא בא לבדוק את היצירות שלו ולא בא לבדוק אותו בבית שלו".

בנט יכול להניף את המדינה?

"באופן כללי, אסור שבראש מדינת ישראל יעמוד אדם שמייצג מיעוט די קטן של החברה. הציבור הדתי בישראל מונה כיום 15-10 אחוז מהאוכלוסייה, לא יותר. לא נראה לי הגיוני שהמדינה תנוהל על ידי אדם שהוא מנהיג של חלק כזה קטע מהחברה הישראלית. נכון שהחברה שטועה בכל דבר, ונכון שהמפלגות נהיות יותר קטנות, אבל עדין בשבייל להוביל מדינה אתה צריך שרוב העם יראה שאתה מייצג אותו".

از דוקא הicipה על הרаш אמרה להפריע לו להיות ראש ממשלה?

"אגיד בזורה בוטה – אני בז לאדם שרוצה להיות ראש ממשלה. אני מאמין באנשים שרצו לעשות דברים טובים לעם ישראל. ראש ממשלה זה תפקיד שפירוש"

להיות אדם שיש בו אמון, כי צריך לקבל החלטות כואבות. אתה יכול להזכיר מלחמה אם רוב העם יגיד עלייך 'פנאט ימני'? אתה לא יכול. אני אומר שאדם שיש לו כיפה לא יכול לסייע ציבור רחב – אבל אז הוא לא יציג את הצוינות הדתית. לציונות הדתית יש תפיסת עולם, היא רוצה המדינה תהיה בעלת אופי יהודי אורתודוקסי, וזה תפיסה שכרגע לא מקובלת על כל הציבור בישראל.

"אם אתה מחליט שיותר חשוב לך להיות ראש ממשלה, בבקשתה – תניח את הכווע זהה ותעביר למסגרת אחרת. אם בנט ירצה להיות ראש ממשלה, יתכן מאוד שהוא יעצוב את הבית היהודי, ילך ליליך, יזכה שם בפריימריז ויופיע בראש ממשלה. והוא יהיה ראש ממשלה מצין".

בສקרים שבין הזרם המרכזי של היכרות הסרגות לזרם החרד"ל נמצאת בין היתר שאלת מעמדם של הפוליטיקאים מול הרבניים: הרבניים נבחנו כדי להניף במגרש הפוליטי, אבל האחרונים התרגלו במשר השנים לסמין את הדרך ועתים גם לקבל את ההחלטה. לרוב סדן ברור שפօיק' ההלכה צריכים להשאיר מרחב תמרון ניכר לנבחרי הציבור. "תפקידם של הרבניים הוא לסמין מוסרי או לא מוסרי, אסור או מותר. הם צריכים להציג את תפיסות העולם היהודית ביחס למאה שצרכיר להיות. אבל איך להתפתל באופן מעשי בתוך הפוליטיקה – אני חשב שהרבנים לא יודעים את זה. אף אחד לא יודע את זה, חוץ ממי שנמצא בשטח. יש רבנים שיגידו לפוליטיקאי 'ישר כוח, ככה צריך לעשות', ויש רבנים שאומרים לו 'זה איום ונורא' – והוא צריך להתנהל בתוך זה. אין לא מקנא בו. איך אני מתמודד עם ח"כים כמו עליזה לביא ואלעזר שטרן, שוחצים לחוקק חוקים פוליטיסטיים? זו שאלה שאני לא חשב שהרבנים יודעים לענות עליה".

אם בנט מתקשר אליו, אתה אומר לו להקשיב לרבי אליקים לבנון מהזרם החרד"ל, או לרבי דוד סטיו מהזרם המתון יותר?

"אני אגיד לו את האמת: התפקיד שלך הוא לדאוג שככל הצוינות הדתית תלך אחריך. איך תעשה את זה – זבש"ר, אתה מבין לזה יותר ממוני. אני לא מרגיש את עצמי פוליטיקאי. בזמןו הרבה פורת ז"ל ביקש ממני כמה פעמים לעזוב את החינוך ולבור לפוליטיקה. אמרתי לו: 'חנן, קצת בחו' בדורך השם, בחינוך אני מצליח. בפוליטיקה אני לא מבין, לא ספיק אכש' בזה, מה אתה רוצה ממני?'

"החשבונות הקטנים של הפוליטיקה דורשים אישורים מסווג אחר. היו לנו כמה רבנים שנכננו לפוליטיקה, ואף אחד מהם לא הצליח. אני חשב שהה לא במקורה: הרבניים עוסקים בתהווית החוץ ובבירור הערכים, והפוליטיקאי זה אחד שיודיע על עשות אקדמי. אם בפוליטיקאי הזה יש ענווה, והוא מרגיש שהוא מייצג את עולם הערכים של הרבתה, הוא יחבר בין העולמות".

אל"ם עופר ינטר עם חיילן צילום: דובר צה"ל

שפה שורפת את האוזניים

מבין הקצינים הרבים שהכינה של הרב סדן, הבכיר ביותר והמורכב ביותר הוא אלוף-משנה עופר ינטר, בוגר המחזור הראשון של 'בני דוד'. קריית הקרב שניסח ינטר כמפקד חטיבת גבעתי בתחילת מבצע 'צוק איתן' גרה גינזים, והחזירה לסדר היום הציבורי את העיסוק בשאלת השפעתם של הקצינים הדתיים בצבא. שב נשמו גורמים באקדמיה ובפוליטיקה שהאשימו את הקצינים חובי היפות בנאמנות כפולה – לרבות ולא רק לצה"ל. אצל הרב אלי סדן זו כנראה נקודה רגישה; העלתה המשאזה גורמת לו, בפעם הראשונה והאחרונה בראיון, להרים את הקול וליצאת למתקפה. "אליה רק אנשים רעים שרוצים לפגוע בדתאים", הוא אומר. "אין שום חשש של השתלטות, זה הכל שטויות. אופיו החילוני של הצבא דומיננטי בצהורה שלא תיאמן. מי שיש להם בעיה בצבא הם לא החלונים, אלא הדתיים שעדיין נמצאים בתוך חברה שמנוגדת לתפיסת עולם הפנימית.

"אני שירתי שנים במילואים, פגשתי עשרה טים, ולא פעם הם דיברו בשפה כזאת שהאווזניים שלי נשרפו. איך מה"ט מדובר כה בפני קהלה? אבל אין מה לעשות, אנשים מבאים את העולם הפנימי שלהם, והצבא מתנהל כהה הרבה שנים. אז כשאומרים 'אם אתה דתי', אסור לך להביא את העולם שלך – אני חושב שהזה לא מוסרי ולא דמוקרטי. אני מסכים שאסור שאדם יכוף או ינצל את הכוח הפסיכולוגי שלו כדי להשפיע על חיל. מי שמליך את מה"ט גבעתי יודיע שהוא פוליטיסט בצהורה מדהימה, כל הסגן שלו הוא זהה, ואין אצלו שום ניסיון לכפות משווה. אבל כשהוא יוצא לקרב, הוא מרגיש שהוא שmotן לו כוח זה להגיד 'שמע ישראל'."

עולם הפנימי של ינטר ניכר היטב גם בטקס מינויו למפקד החטיבה הסגולה. "זומנתי לטקס הזה", מספר הרב סדן. "המה"ט היוצא דבר שם כמו שמדובר בצה"ל: 'מי שחלים גבעתי יבוא לגבעתך', גבעתי חטיבת טובה, ניצחונו, הצלחנו, עשינו וננצח'. בסדר. אחר כך דיבר המ"ט הנכנס, והוא פותח במילים 'הנני העי ממעש, נרעש ונפחח מגודל האחריות והתפקיד, להיות אחראי על אלף' חיילים ולהוביל אותם לקרב. אני מבקש ממך, ריבונות של עולם, תן לי את הכוח'. כהה הוא מרגיש, ועכשו אני שואל אותך, זה לגיטימי או לא לגיטימי?

אחרי הטקס הגיע הרב סדן לאחד האלופים שנכח שם. "אמרתי לו: 'תגידי, מה זה עשה לך שפתאים מה"ט בצה"ל לדבר בכח?'. הוא ענה: 'תביאו כמה שאתם רצים אנשיים כאלה, ושדברו איך מהם רצים. אני רוצה את העוצמה של המפקד הזה'. אז ינטר מדבר בשפה כזאת, מביא את העולם הפנימי שלו, אבל בכל מקרה השאלה השאלת המפקד הצעירה במאית היא איך הוא מוביל את החילים בקרב. מה מה שקובע. וכל אלה שיש להם מילה רעה על הדבר הזה, במחילה – شيء קצת יותר צניעים וקצת יותר דמוקרטיים.

"בא לא נתבלבל. רוב המה"טים בצה"ל הם לא דתיים, והם מבאים לשם את עולם הפנימי ומקריניהם אותו. וזה בסדר גמור. כל זמן שהוא לא מנצל את זה בצהורה לא הגונה, אתה לא יכול לדרש מאדם שילבש מעיל של מישחו אחר. אני חושב שהמפקדים הדתיים יודעים בדיקון איפה הם מדברים בשפה שלהם ואופה לא. אם יש לי טענה היום לצה"ל, היא שיש מפקדים חילונים שחושבים

שהם צריכים להבהיר את הדתיים חינוך מחדש, להסביר לדתיים שהם צריכים לשתנות".

גם ב-2014 אתה נתקל בזה?

"גם ב-2014. לא אמינה פה שמות ולא אביה דוגמאות, אבל לצערי הרוב יש עד היום מפקדים בצה"ל שמנצלים את הדרגה שלהם כדי לעורר חינוך מחדש לדתיים. הם עושים זאת זה בתמיינות: הם באמות חשובים שיש סכנת הדתה בצה"ל, הם מאמינים שיש הקבוצה דתית, ומרגשים שהתקפין שלהם הוא לאין את הדברים. הם לא עושים את זה מ恐惧 רוע לב, אבל הם טועים במצבות. כל המפקדים הדתיים שאני מכיר יודעים לבדוק מה מותר להם ומה אסור להם לעשות. לפחות אנחנו בישיבה מאוד מוחנים לדברים האלה".

הרבי אלי סדן צילום: מרין צחי

חווכמת החרסינה

יחד עם ההדיפה הנחרצת של קמפניו ההדרתית, נותר הרבי סדן חרד למלכויות, חרד לליידתו של הצבא. מכאן עמדתו באשר לאפשרות, הולכת והופכת לריאלית, של רמטכ"ל דתי בצה"ל. "אני חושב שבסייעו אציה של היום, אם זה היה תלוי בי, לא הייתי עשה מינוי כזה", הוא מפתיע - או מאכזב, תלוי את מי שואלים. "רמטכ"ל צריך קונצנזוס לאומי כדי להוביל את הצבא קדימה. במצב הנוכחי במדינה, אני חשב שהרבה אנשים יחששו מראטכ"ל דתי ולבן אני מתנגד להה, אלא אם כן יהיה מדובר בדמות פונומנלית. אני לא רוצה שתהיה לרגע אחד תחושה שהדתאים קופים את עצמם ומוליכים את המדינה למקום שרוב הציבור לא רוצה בו. זה אסור, זה קטסטרופה, זה יחריב את המדינה".

הרבי אלי סדן, המהפקן הכי גדול של הדור האחרון בציונות הדתית, לא מוכן לקבל רמטכ"ל דתי?

"אני לא יודע מה זה מהפקן, ואני לא מחויב לשום הגדרה של מישחו אחר; אני מחויב לאמת שלי. אני יודע שמדינת ישראל של היום מורכבת מחלקים שונים של האוכלוסייה שצורך לשמור אותם ביחד. כך התחלנו בה' באיר תש"ח, וזה תנאי לקומה של המדינה. זו מלאכת מחשבת, וצריך לטפל בה כמו בחנות חרסינה, עם הרבה חוכמה ושלל".

"לך אני לא עוסק בקיודם הדתיים; אני רוצה شيיה טוב למדינה ישראל, טוב למדינה ישראל שניהה ביחיד. יכול להיות שתיווצר איזושהי קונסטלציה, שיבוא בחור דתי מבריק, וכולם יעריצו אותו, וגם כל החילונים לא יחששו ממנו, ומה שנקרא 'על כפים ישאوه', ויבקשו ממנו למלא את התקפין הזה כי לכולם יש בו אמון. זה לא דבר שלילי. אבל לפי איך שאני מבין את הקונסטלציה החברתית הנוכחית במדינה ישראל, רמטכ"ל דתי היום זה לדעתך אסון".

קבלו את מקור ראשון לשבועיים היכרות ללא תשלום «
היכנסו לעמוד הפיסבוק החדש של ג'ג